

**МІНІСТЕРСТВО КУЛЬТУРИ ТА ІНФОРМАЦІЙНОЇ
ПОЛІТИКИ УКРАЇНИ**

ХАРКІВСЬКА ДЕРЖАВНА АКАДЕМІЯ КУЛЬТУРИ

ФАКУЛЬТЕТ КУЛЬТУРОЛОГІЇ

Кафедра журналістики



ІСТОРІЯ ЖУРНАЛІСТИКИ

**Програма та навчально-методичні матеріали до курсу
для студентів першого (бакалаврського) рівня спеціальності
061 Журналістика**

Харків, ХДАК, 2023

УДК 070(091)

I–89

Друкуються за рішенням науково-методичної ради
Харківської державної академії культури
(протокол № 10 від 20.04.2023 р.)

Рецензенти:

Булах Т. Д., доцент, доктор наук із соціальних комунікацій, доцент кафедри журналістики ХДАК

Кузнецова М. М., кандидат наук із соціальних комунікацій, директор Центральної бібліотеки ім. А.П. Чехова ЦБС Індустріального району м. Харкова

Укладач

О.М. Куликова, кандидат наук із соціальних комунікацій, ст. викл.
ХДАК

I 89 **Історія журналістики** : програма та навчально-методичні матеріали до курсу для студентів першого (бакалаврського) рівня спеціальності 061 Журналістика /М-во культури та інформ. політики України, Харків. держ. акад. культури, Ф-т культурології, Каф. журналістики ; [клад. О. М. Куликова]. — Харків: ХДАК, 2023. — 45 с.

Навчальна дисципліна «Історія журналістики» є професійно-орієнтованою дисципліною для підготовки бакалаврів за освітньою програмою «Соціальна та культурна журналістика». Зміст курсу розкриває весь комплекс питань стосовно становлення та розвитку журналістики сучасних умов.

Для студентів та викладачів спеціальності 061 Журналістика, слухачів системи підвищення кваліфікації та післядипломної освіти.

УДК 070(091)(073)

© Харківська державна академія культури, 2023 р.

© Куликова О.М., 2023 р.

I. Програма навчальної дисципліни «Історія журналістики»

Опис предмета навчальної дисципліни

Найменування показників	Галузь знань, напрям підготовки, освітньо-кваліфікаційний рівень	Характеристика навчальної дисципліни	
		денна форма навчання	заочна форма навчання
Кількість кредитів — 5	Напрямок 06 Журналістика спеціальність 061 Журналістика освітньо-кваліфікаційний рівень бакалавр	Обов'язкова	
		рік підготовки	
		1-й	-
Загальна кількість годин — 120		семестр	
Тижневих годин для денної форми навчання: аудиторних — 3 Самостійної роботи студента - 4		1-й	-
		лекції	
		24 год.	-
		семінарські	
		16 год.	-
		практичні	
	-	-	
	самостійна робота		
80 год.	-		
вид контролю			
	іспит		

Співвідношення кількості годин аудиторних занять до самостійної роботи становить: для денної форми навчання — 40/80.

II. Мета та завдання навчальної дисципліни

«Історія журналістики» — є нормативною дисципліною при цільовій підготовці фахівців рівня бакалавра за спеціальністю «Журналістика».

Мета: ознайомлення студентів з головними етапами та досвідом розвитку журналістики у світі та Україні.

Загальні компетентності (ЗК)	<p>ЗК 1. Здатність застосовувати знання в практичних ситуаціях.</p> <p>ЗК2. Знання й розуміння предметної області та професійної діяльності.</p> <p>ЗК 4. Здатність до пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел. ЗК 5. Навички використання інформаційних і комунікаційних технологій.</p> <p>ЗК 6. Здатність до адаптації та дії в новій ситуації.</p>
Фахові компетентності (ФК)	<p>ФК1. Здатність застосовувати знання зі сфери соціальних комунікацій у своїй професійній діяльності.</p> <p>ФК 2. Здатність формувати інформаційний контент.</p> <p>ФК 3. Здатність створювати медіапродукт.</p> <p>ФК 6. Здатність до провадження безпечної медіадіяльності.</p>

Програмні результати навчання

Програмні результати навчання	<p>ПРН 1. Пояснювати свої виробничі дії та операції на основі отриманих знань.</p> <p>ПРН2. Застосовувати знання зі сфери предметної спеціалізації для створення інформаційного продукту чи для проведення інформаційної акції.</p> <p>ПРН 4. Виконувати пошук, оброблення та аналіз інформації з різних джерел. ПРН 9. Оцінювати діяльність колег як носіїв прав і обов'язків членів суспільства, представників громадянського суспільства.</p> <p>ПРН 11. Вільно спілкуватися з професійних</p>
-------------------------------	---

	<p>питань, включаючи усну, письмову та електронну комунікацію, українською мовою. ПРН 13. Передбачати реакцію аудиторії на інформаційний продукт чи на інформаційні акції, зважаючи на положення й методи соціально-комунікаційних наук.</p>
--	---

- **Очікувані результати навчання:**
- засвоїти категоріальний апарат дисципліни;
- вміти орієнтуватися в теоретичних питаннях історії зарубіжної та української журналістики;
- володіти знаннями про основні етапи становлення та розвитку журналістики в Україні та світі;
- засвоїти еволюцію основних форм журналістики та основні закономірності розвитку журналістської галузі;
- вивчити творчість найвидатніших журналістів та їх внесок в розвиток сфери;
- вміти аналізувати процеси, що відбуваються в розвитку журналістської галузі та обґрунтовувати власну думку щодо проблем сучасного процесу в журналістиці;
- вміти критично мислити під час роботи з інформаційними джерелами, медійними продуктами, тощо;
- здійснювати пошук інформації в різних джерелах для розв'язання професійних завдань.

Засоби оцінювання та методи демонстрування результатів навчання є:

- іспит;
- опитування;
- семінари;
- курсова робота;

- презентації результатів виконаних студентами семінарських завдань.

III. Зміст і структура навчальної дисципліни (тематичний план курсу)

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин					
	усього	у тому числі				
		л	с	пр	інд	с.р.
1	2	3	4	5	6	7
Розділ 1. Історія зарубіжної журналістики						
Тема 1. Пражурналістика Античності, Середньовіччя Відродження	8	2	2			4
Тема 2. Розвиток ЗМ у Західній Європі XVII–XIX ст.	10	2				12
Тема 3. Журналістик США другої половин XIX ст.	8	2	2			16
Тема 4. Особливост розвитку світово журналістики у XX ст	12	4	2			
Тема 5. Світово журналістика на меж XX — початку XX ст.	24	4	4			8
Разом модуль 1	62	14	10			40
Розділ 2. Історія української журналістики						
Тема 6. Українська журналістика: етапи становлення	8	2				8
Тема 7. Українська альманахова журналістика 1830– 1840-х років	8	2				6
Тема 8. Становлення української політичної	8	2				6

журналістики (XIX ст.)						
Тема 9. Закордонна українська журналістика	10	2				8
Тема 10. Українська журналістика XX — початку XXI ст.	24	2	6			12
Разом модуль 2	58	10	6			40
Разом	120	24	16			80

ЗМІСТ КУРСУ

4. Програма навчальної дисципліни

Навчальна дисципліна складається з 2 розділів, які містять 10 тем, зв'язаних між собою загальною логікою викладення матеріалу.

Розділ 1. Історія зарубіжної журналістики

Тема 1. Пражурналістика Античності, Середньовіччя і Відродження

Пражурналістські явища античності. Усні та письмові джерела інформації в Давній Греції й Давньому Римі. Ораторська проза й історіографія як прообрази публіцистики.

Система пражурналістських явищ Середньовіччя. Роль церкви в духовному житті епохи. Візантійська ранньохристиянська та язичницька риторика. Середньовічна публіцистика.

Книгодрукування як чинник соціальних, політичних і економічних змін у житті Європи.

Система пражурналістських явищ епохи Відродження. Методи отримання й поширення інформації у XV–XVI ст. Інститут гінців як прообраз пошти.

Попередники періодики XVI–XVII ст. Рукописні форми пражурналістики. Функції «листків новин», віршованих «балад новин», «вістових листів», «книг новин», «куранто», «реляцій» і їх роль у формуванні громадської думки.

Рукописні періодичні видання типу *gazetta* і *avvisi*.
Способи збирання інформації та поширення перших «газет».

Публіцистика епохи Відродження як спосіб поширення гуманістичних ідей.

Семінарське заняття: Пражурналістські явища й зародження журналістики в Європі — 2 год.

Самостійна робота: Пражурналістські явища в епоху античності — 4 год.

Тема 2. Розвиток ЗМІ у Західній Європі у XVII–XIX ст.

Економічні, соціальні, культурні чинники становлення журналістики в XVII столітті. Формування газетно-журнальної справи. Особливості епохи і її відображення в інформаційних процесах.

Культурно-історичні передумови виникнення газет у Німеччині. Поняття «газета»: походження назви. Перші газети Німеччини («*Relation: Aller Furnemmen*» Й. Карольюса, «*Avisa Relation oder Zeitung*» Л. Шульте). Специфіка перших німецьких видань: зміст, структура, жанрові й мовностилістичні особливості, зовнішній вигляд тощо. Умови розвитку німецької журналістики XVII–XVIII ст. Цензурна політика.

Французька преса XVII ст. «*Mercure français*» Жана Рішара. «*La Gazette*» як зразок перших європейських газет: історія створення, періодичність, зміст, структура видання. Постать Теофраста Ренодо — першого редактора «*La Gazette*». «*Journal de Paris*» — перша щоденна газета Франції.

Англійська преса XVII ст. Англійські «меркурії». Перші англійські видавці: Натаніель Баттер, Ніколас Борн, Томас Арчер. Перша політична періодика Англії 1640-х рр. «*Daily Courant*» — перша щоденна газета Англії. Історичні передумови «Памфлетної війни».

Розвиток просвітницьких ідей у Європі. Тенденції розвитку англійської журналістики в добу Просвітництва. Німецька журналістика XVIII ст. Французька преса XVIII ст.

Перші щоденні газети Європи («Einkommende Zeitung», Німеччина, 1650; «The Daily Courant», Англія, 1702; «Journal de Paris», Франція, 1777).

Перші західноєвропейські журнали: передумови їх появи, зміст, структура, жанрові й мовностилістичні особливості, зовнішній вигляд тощо. «Journal des Savants» (1665, Франція) — перший європейський науковий журнал. «Mercure galant» (1672, Франція) — перший європейський літературно-критичний журнал.

Англійська журналістика XIX ст. Типологія британської преси першої половини XIX ст. Гоніння на журналістів. «Political Register» В. Коббета. Роль Дж. Перрі в розвитку англійської періодики. «The Times» — лідер англійської преси XIX ст. Специфіка найбільших лондонських вечірніх газет. Політика влади щодо преси. Інформаційне агентство «Reuters» (1851). Посилення комерціалізації англійської преси наприкінці XIX ст. Зародження «нової журналістики». Щотижневик «Tit-Bits» Дж. Ньюнеса. «Pall Mall Gazette» У. Стеда — зразок «нової журналістики» в Англії. Видавничий бізнес братів Хармсвортів. «Daily Mail» як перша англійська масова газета. «Daily Mirror» — щоденна газета для жінок. Концентрація друкованої преси на межі століть. Лорди преси. Перші газетні монополії. Специфіка й основні етапи розвитку англійської журналістики XIX ст.

Самостійна робота: Книгодрукування: передумови виникнення і вплив на становлення журналістики — 4 год.

Самостійна робота: Становлення журналістики в країнах Латинської Америки, Азії та Африки — 4 год.

Самостійна робота: Журналістика Європи XIX — поч. XX ст. — 4 год.

Тема 3. Журналістика США XVII - другої половини XIX ст.

Зародження журналістики в США. Культурно-історичні особливості становлення й розвитку преси в колоніях. Бостон як осередок американської журналістики. Перші газети США («Public Occurencies», «Boston Newsletter», «The New England Courant»).

Видавнича діяльність Бенджаміна Франкліна (газета «The Pennsylvania Gazette», журнал «The General Magazine», «Poor Richard's Almanack», перша іншомовна газета «Philadelphische Zeitung», «The South Carolina Gazette» — одне з перших видань південних штатів).

Північноамериканська журналістика XVII–XVIII ст. Американська періодика напередодні та під час Війни за незалежність (1775–1783). Діяльність публіциста Т. Пейна. «Памфлетна війна». Значення «Декларації незалежності», Конституції та «Білля про права» для розвитку журналістики. Журналістика післявоєнного періоду. Перші щоденні газети США.

Журналістика США у XIX ст. на початку XX ст. Феномен penny press у США. Комерціалізація преси. Газета «The New York Sun» Бенджаміна Дея. Поняття «сенсації» (scoop). Газета «The New York Herald» Джеймса Беннета. Поява формату журналістського розслідування. Газета «The New York Tribune» Хораса Грілі. Джейн Суїссхелм — перша жінка-журналіст. Зміни, пов'язані з появою дешевих газет. Типові прийоми масової преси. Створення першого інформаційного агентства «Associated Press».

Американська журналістика Півдня й Півночі. Аболіціоністська й антиаболіціоністська преса. Особливості розвитку журналістики в період Реконструкції. Специфіка розвитку американської журналістики початку XX ст. Розквіт «жовтої преси». Д. Пулітцер. Газета «The New York World» і специфіка її роботи. Діяльність В. Р. Херста та його газета

«The New York Journal». Роль А. Окса у становленні газети «The New York Times». Місце й роль газети в сучасній журналістиці.

Семінарське заняття: Північноамериканська преса XVII–XIX ст. — 2 год.

Самостійна робота: Публіцистика Західної Європи XV–XVI ст. Преса і цензура — 4 год.

Самостійна робота: Перші друковані видання світу — 4 год.

Самостійна робота: Журналістика Європи епохи Просвітництва XVIII ст. — 4 год.

Самостійна робота: Преса США кінця XVIII — поч. XX ст. — 4 год.

Тема 4. Особливості розвитку світової журналістики у XX ст.

Становлення телебачення й радіомовлення в країнах Західної Європи й США. Поява жанрів радіожурналістики. Особливості використання радіомовлення під час Першої та Другої світової війни.

Технічні передумови появи телебачення. Початок регулярного телебачення в Європі й Америці. Особливості розвитку телебачення під час Другої світової війни.

ЗМІ США і країн Західної Європи в перші повоєнні роки. Протистояння ЗМІ в умовах холодної війни. Роль корейської, в'єтнамської й афганської воєн у загостренні інформаційно-пропагандистської конфронтації на міжнародній арені. «Уотергейтський скандал» і розслідувальна журналістика. Антирадянські й антикомуністичні стереотипи в західній журналістиці. Міжнародне радіомовлення як головний засіб інформаційно-пропагандистської конфронтації.

Економічні особливості розвитку зарубіжних медіа. Утворення транснаціональних корпорацій у мас-медійній сфері. Становлення телебачення в повоєнні роки як найпопулярнішого ЗМІ. Поява кольорового телебачення. Кабельне й супутникове телебачення. Роль супутників у глобалізації діяльності мас-медіа. Цифрове телебачення. Інтернет як система глобальної інформації та комунікації. Поява онлайн-нових ЗМІ.

Формування системи міжнародних новин. Газета й журнал у системі мас-медіа ХХ ст. Провідні газетні та журнальні видання ХХ ст.

CNN — перший цілодобовий кабельно-супутниковий канал новин. Становлення телебачення ВВС. Особливості становлення Euronews .

Семінарське заняття: Світова журналістика на межі ХІХ–ХХ ст. Становлення — 2 год.

Тема 5. Світова журналістика у ХХ– на початку ХХІ ст.

Тележурналістика. Розвиток телевізійної мережі. Громадське телебачення в Європі. Радіожурналістика ХХ ст.

Нові інформаційні технології та ЗМІ. Інтерактивність і дигіталізація як технічна основа нових медіа. Конвергенція традиційних та інтерактивних ЗМІ в процесі розвитку сучасних технологій. Демасифікація ЗМІ. Глобалізація інформаційної діяльності й транснаціоналізація мас-медіа. Концентрація власності в медійній сфері. Комерціалізація журналістики.

Формування електронних ЗМІ та їх вплив на розвиток журналістики в світі.

Особливості й тенденції формування світових шкіл журналістики, їх представники та здобутки.

Системи ЗМІ в розвинутих країнах світу. Основні моделі ЗМІ: загальні риси й національні особливості.

Американська, британська, європейська, азіатська моделі ЗМІ.

Семінарське заняття: Роль засобів масової комунікації у ХХ — початку ХХІ ст. — 2 год.

Семінарське заняття: Електронні ЗМІ у глобальних комунікаційних процесах — 2 год.

Самостійна робота: Світова журналістика кінця ХХ — початку ХХІ ст. Світові школи журналістики — 4 год.

Самостійна робота: Становлення та розвиток електронних ЗМІ. Інтернет-журналістика в сучасному медіапросторі — 4 год.

Розділ 2. Історія української журналістики

Тема 6. Українська журналістика: етапи становлення

Вплив політичних обставин на становлення української журналістики.

Передумови виникнення журналістики як професії у світі і в Україні.

Методологічні питання вивчення української журналістики. Періодизації М. Нечиталюка, М. Романюка, І. Михайлина: національний, етнографічний, історичний, регіональний, проблемний принципи виділення етапів становлення вітчизняної журналістики.

Перші періодичні видання на українських землях: специфіка формування інформаційного контенту.

Львів і Харків — центри формування української періодики.

Роль університетів у становленні інтелектуального контексту для появи професії журналіста, розвитку друкарської й книговидавничої справи.

Проблема цензури і журналістика.

Харківська журналістика 1810–1820-х років: університетська періодика. Роль Харківського університету у появі перших періодичних видань Слобожанщини.

«Харьковский Демокрит» Василя Масловича.

«Украинский домовод» — перший галузевий журнал Слобідської України.

«Харьковские известия» — єдина газета в підросійській Україні.

«Украинский вестник» — літературно-мистецький, науковий і громадсько-політичний місячник.

Самостійна робота: Періодизація становлення та розвитку української журналістики — 4 год.

Самостійна робота: Еволюція цензури в Україні (від Уставу 1804 року до Емського указу 1876 року) — 4 год.

Тема 7. Українська альманахова журналістика 1830–1840-х років

Цензура й українська періодика. «Чавунний» цензурний статут 1826 року: заборона критики влади і церкви, філософської перекладної літератури.

«Харківська школа романтиків» і українська альманахова традиція.

«Русалка Дністровая» — наслідувач романтичних традицій Східної України на західноукраїнських землях.

Альманах Є. Гребінки «Ластівка».

Харківські альманахи «младоромантиків» О. Корсуна «Сніп» та І. Бецького «Молодик».

Видавнича діяльність Пантелеймона Куліша: альманахи «Записки о Южной Руси» і «Хата».

Журнал «Основа» та його роль в розвитку української журналістики: історія, літературні й наукові здобутки.

Посилення цензурного тиску на українське слово. Умови розквіту західноукраїнської журналістики.

Самостійна робота: Українська альманахова журналістика XIX ст. — 6 год.

Тема 8. Становлення української політичної журналістики (XIX ст.)

Суспільно-політичні передумови розвитку української журналістики на західноукраїнських землях. Вплив польсько-українських відносин на розвиток української журналістики. Освітні, релігійні, економічні проблеми українства і гуманітарний розвиток української громади. Політичні процеси в Європі. «Весна народів». Створення Головної Руської Ради і її роль у зародженні політичної журналістики.

Москвофільська журналістика: історія зародження і типологія. Класифікація москвофільської журналістики. «Зоря Галицька» (1848–1857). Редакційна політика газети. Маніфест як форма відкритого спілкування.

Завершення москвофільського періоду української журналістики. Газета «Слово» (1861–1887): історія видання і змістові особливості. Мовна політика газети і український національний процес.

Зародження народовської журналістики. Товариство «Руська бесіда» (1861–1939); Театр Товариства «Руська бесіда» (1864–1924); «Просвіта» (1868–1939, еміграція, 1988 — наші дні); Товариство імені Шевченка (1873, з 1893 — НТШ, розпущене у 1940, відновлене у 1989); Народна рада (з 1885). Періодизація народовської журналістики. Журнал «Вечерниці». Журнал «Мета» — літературно-політичний вісник Кс. Климковича. Журнал «Нива» К. Горбала. Газета «Русалка» В. Шашкевича.

Журнал «Правда»: історико-хронологічні межі та особливості існування часопису. Роль А. Вахнянина як редактора у зростанні авторитету журналу.

Газета «Буковина». «Буковинська дискусія»: учасники і проблематика. Етно-суспільна ситуація в Буковині.

Літературно-публіцистичні здобутки видання у становленні національної свідомості українців. «Буковинська» дискусія Б. Грінченка і М. Драгоманова 1892–1893 років.

Радикальна журналістика. Журнал «Друг». Національна своєрідність українського соціалізму. Прецедент політичного переслідування преси: перший соціалістичний процес і закриття «Друга».

Видавнича діяльність І. Франка і М. Павлика: «Громадський друг», «Дзвін», «Молот» Посилення політичного переслідування соціалістів в Україні.

Суспільно-політичний контекст появи журналу «Світ». Посилення студентської присутності в політичному житті українських земель. Наукова діяльність журналу.

Персональна радикальна журналістика: «Народ», «Хлібороб». Криза радикальної ідеології.

Самостійна робота: Публіцистика відомих громадських і культурних діячів в українській журналістиці (П. Куліш, М. Костомаров, М. Вовчок, М. Драгоманов, М. Грушевський та ін.) — 6 год.

Тема 9. Закордонна українська журналістика

Перші українські еміграційні часописи. Агапій Гончаренко — піонер української еміграційної журналістики. Еміграційна журналістська діяльність М. Драгоманова. Збірники й журнал «Громада». Газета «Америка» української громади міста Шенандоа (Пенсильванія). Газета «Свобода» о. Григорія Грушки у м. Джерсі-Сіті: завдання просвіти і національної ідентичності, мови і зв'язку з прабатьківщиною.

Регіональна українська преса. Альманах «Нива: Український літературний збірник 1885 року» М. П. Боровського і Дм. В. Марковича (м. Одеса). Нові принципи українського альманахового видання. Альманах «Степ» (1886). Альманах «Складка» (1887).

Роль журналістики у становленні української національної ідеї. Підсумки періоду Літературний і політичний періоди української журналістики. Роль журналістики у становленні і розвитку ключових гуманітарних питань часу: мовних, історіософських, культурних, літературних. Політичний пафос української журналістики і відродження національної свідомості українців. Вплив персоналій на журналістські процеси в Україні. Цензурний тиск і інтелектуальний спротив української громади Сходу і Заходу. Значення української журналістики в становленні національної ідеї:

Самостійна робота: Еміграційна журналістика — 8 год.

Тема 10. Українська журналістика ХХ — початку ХХІ ст.

«Медовий рік» української преси (від березня 1917 до березня 1918 р.). Початок занепаду вільної преси в Україні. Зародження партійно-радянської преси. Преса Західної України між світовими війнами. Преса української діаспори у міжвоєнний період. Преса України в роки Другої світової війни (1939–1945). Партійно-радянська преса у повоєнний час. Преса періоду застою. Преса періоду перебудови. Преса в незалежній Україні.

Сучасна масово-інформаційна ситуація. Світові процеси та стан журналістики в Україні. Особливості розвитку сучасних ЗМІ. Стилїстика сучасної журналістики.

Семінарське заняття: Українська журналістика ХХ - початку ХХІ ст. — 2 год.

Семінарське заняття: Журналістика в Україні за часів перебудови — 2 год.

Семінарське заняття: Сучасний стан журналістики в Україні — 2 год.

Самостійна робота: Журналістика в Україні у ХХ — початку ХХІ ст.: загальна характеристика — 4 год.

Самостійна робота: Розвиток та умови існування інтернет-журналістики в Україні — 4 год.

Самостійна робота: Стан журналістики в Україні на сучасному етапі: проблеми та перспективи — 4 год.

IV. Методичні рекомендації до семінарських, практичних занять, самостійної роботи здобувачів

Тема 1. Пражурналістика Античності, Середньовіччя і Відродження

Семінарське заняття: Пражурналістські явища й зародження журналістики в Європі — 2 год.

Мета: формування вмінь визначати чинники та закономірності становлення та еволюції журналістики в суспільстві означеного історичного періоду.

Питання:

1. Поняття пражурналістики й журналістики.
2. Усні й письмові пражурналістські явища в Давній Греції.
3. Усні й письмові пражурналістські явища в Давньому Римі.
4. Загальна характеристика епохи Середньовіччя. Система пражурналістських явищ Середньовіччя. Передумови винайдення книгодрукування, його вплив на розвиток інформаційних технологій.
5. Економічне й політичне життя Європи епохи Відродження. Система пражурналістських явищ епохи Відродження.
6. Економічні, соціальні, культурні чинники становлення журналістики в XVII столітті. Особливості перших періодичних видань.
7. Специфіка зародження преси в Німеччині.
8. Зародження друкованої періодики в Англії.
9. Особливості розвитку друкованої періодики у Франції.

Література: [1; 2; 3; 9].

Самостійна робота: Пражурналістські явища в епоху античності — 4 год.

Мета: формування вміння аналітичного осмислення місця і ролі журналістики у світовому культурному просторі.

Завдання: Опрацювати літературу і відповісти на наступні питання:

1. Усні форми масової комунікації. Театральна вистава як одна з важливих форм масової комунікації.

2. Письмові канали передачі інформації як форма комунікаційних процесів».

3. Риторичні школи. Теоретик і ритор Горгій.

4. Судове красномовство. Лісій. Професія логографа.

5. Епідактичне красномовство. Ісократ. Епітафії.

6. Політичне красномовство.

7. Епоха еллінізму.

8. Ораторство як форма усної пражурналістики у Стародавньому Римі.

9. Цицерон — оратор і теоретик красномовства.

10. «Нове красномовство».

11. Риторичні твори Квінтіліана й Тацита.

12. Історичні записи як джерело інформації.

13. Професія інформатора.

14. Давньоримська протогазета.

15. Розвиток епістолярного жанру.

16. Політична публіцистика Юлія Цезаря.

17. Розвиток віршованої сатири.

18. Публіцистика Сенеки.

19. Сатиричні діалоги Лукіана.

20. Інститут цензури у Стародавньому Римі

Література: [1; 2; 3; 9].

Тема 2. Розвиток ЗМІ у Західній Європі у XVII–XIX ст.

Самостійна робота: Книгодрукування: передумови виникнення і вплив на становлення журналістики — 4 год.

Мета: формування навичок виявлення, аналізу й обробки інформаційних джерел з теми.

Завдання: підготувати реферат на тему «Книгодрукування як чинник соціальних, політичних і економічних змін у житті Європи» (обсяг — 10-15 сторінок).

Література: обира[1; 3; 6; 9].

Самостійна робота: Становлення журналістики в країнах Латинської Америки, Азії та Африки — 4 год.

Мета: набути навичок аналізу та виявлення основних характеристик становлення та розвитку журналістики в країнах Латинської Америки, Азії та Африки.

Завдання: дайте письмові відповіді на наступні питання:

1. Зародження преси в колоніальних володіннях.
2. Світські та місіонерські видання для місцевого населення.
3. Перші патріотичні видання.
4. Періодичні видання колоній та напівколоній.

Література: обирається самостійно.

Самостійна робота: Журналістика Європи XIX — поч. XX ст. — 4 год.

Мета: набути навичок аналізу та виявлення основних характеристик розвитку журналістики в Європі означеного періоду.

Завдання: дайте письмові відповіді на наступні питання:

1. Англійська журналістика XIX ст.
2. Типологія британської преси першої половини XIX ст.
3. Гоніння на журналістів.

4. «Political Register» В. Коббета.
 5. Роль Дж. Перрі в розвитку англійської періодики.
 6. Перші газетні монополії.
 7. Етапи розвитку англійської журналістики ХІХ ст.
 8. Становлення радіомовлення в країнах Західної Європи.
 9. Жанри радіожурналістики.
 10. Технічні передумови появи телебачення.
 11. Становлення телебачення в країнах Західної Європи.
 12. Початок регулярного телебачення в Європі.
- Література:** [1; 3; 6; 9].

Тема 3. Журналістика США ХVІІ - другої половини ХІХ ст.

Семінарське заняття: Північноамериканська преса ХVІІ–ХІХ ст. — 2 год.

Мета: формування вміння аналітичного осмислення місця і ролі американської преси означеного історичного періоду.

Питання:

1. Зародження журналістики в США. Культурно-історичні особливості становлення й розвитку преси в колоніях.

2. Бостон як осередок американської журналістики. Перші газети США («Public Occurencies», «Boston Newsletter», «The New England Courant»).

3. Видавнича діяльність Бенджаміна Франкліна (газета «The Pennsylvania Gazette», журнал «The General Magazine», «Poor Richard's Almanack»).

4. Американська періодика напередодні та під час Війни за незалежність (1775–1783). Діяльність публіциста Т. Пейна. «Памфлетна війна».

5. Значення «Декларації незалежності», Конституції та «Білля про права» для розвитку журналістики.

6. Журналістика післявоєнного періоду.

7. Перші щоденні газети США.

8. Феномен penny press у США. Комерціалізація преси.

9. Газета «The New York Sun» Бенджаміна Дея.

10. Газета «The New York Herald» Джеймса Беннета.

11. Газета «The New York Tribune» Хораса Грілі.

12. Джейн Суїссхелм — перша жінка-журналіст.

13. Зміни, пов'язані з появою дешевих газет. Типові прийоми масової преси.

14. Створення та діяльність інформаційного агентства «Associated Press».

15. Американська журналістика Півдня й Півночі. Аболіціоністська й антиаболіціоністська преса.

16. Особливості розвитку журналістики в період Реконструкції.

Література: [1; 3; 6; 9].

Самостійна робота: Публіцистика Західної Європи XV–XVI ст. Преса і цензура — 4 год.

Мета: формування навичок виявлення, аналізу й обробки інформаційних джерел з теми.

Завдання: дайте письмові відповіді на наступні питання:

1. Система пражурналістських явищ епохи Відродження.

2. Методи отримання й поширення інформації у XV–XVI ст.

3. Інститут гінців як прообраз пошти.

4. Попередники періодики XVI–XVII ст.

5. Рукописні форми пражурналістики.

6. Функції «листоків новин», віршованих «балад новин», «вістових листів», «книг новин», «куранто», «реляцій» і їх роль у формуванні громадської думки.

7. Рукописні періодичні видання типу *gazetta* і *avvisi*.
Способи збирання інформації та поширення перших «газет».

8. Публіцистика епохи Відродження як спосіб поширення гуманістичних ідей.

Література: [1; 3; 6; 9; 13].

Самостійна робота: Перші друковані видання світу. — 4 год.

Мета: формування навичок пошуку і аналізу джерел з теми.

Завдання:

1. Скориставшись рекомендованою літературою, ознайомитися та проаналізувати перші друковані видання світу.

2. Результат оформляється письмово у вигляді таблиці (структура таблиці: назва видання, місце видання, роки випуску, загальна характеристика видання, внесок у розвиток журналістики).

Література: [1; 3; 6].

Самостійна робота: Журналістика Європи епохи Просвітництва XVIII ст. — 4 год.

Мета: виявити провідні друковані періодичні видання Європи епохи Просвітництва.

Завдання:

1. Дайте письмові відповіді на наступні питання:
Розвиток просвітницьких ідей у Європі.

Тенденції розвитку англійської журналістики в добу Просвітництва.

Німецька журналістика XVIII ст.

Французька преса XVIII ст.

1. Заповнити таблицю за такою формою:

Назва періодичного	Період виходу	Внесок у розвиток журналістики
--------------------	---------------	--------------------------------

видання		

Література: [1; 3; 9].

Самостійна робота: Преса США кінця XVIII — поч. XX ст. — 4 год.

Мета: набути навичок аналізу та виявлення основних характеристик розвитку журналістики в США означеного періоду.

Завдання: дайте письмові відповіді на наступні питання:

1. Ранній період історії американської журналістики (1690-1783 рр.).

2. Періодичний друк в США (1783-1833 рр.).

3. «Комерційна революція» в газетній періодиці США (1830-1840 рр.).

4. Журналістика США після громадянської війни 1860-1865 рр. Дж. Пулітцер і У. Херст.

5. Специфіка розвитку американської журналістики початку XX ст.

6. Розквіт «жовтої преси». Д. Пулітцер. Газета «The New York World» і специфіка її роботи.

7. Діяльність В. Р. Херста та його газета «The New York Journal».

8. Роль А. Окса у становленні газети «The New York Times».

9. «Прогресивне десятиріччя» у розвитку друкованої періодици в США.

10. Американська журналістика у воєнний період (1914-1945 рр.).

11. Становлення журналістики в США після другої світової війни (1945-1995 рр.)

Література: [6].

Тема 4. Особливості розвитку світової журналістики у ХХ ст.

Семінарське заняття: Світова журналістика на межі ХІХ–ХХ ст. Становлення телебачення і радіо — 2 год.

Мета: формування вмінь визначати чинники та закономірності перетворювальних процесів у світовій журналістиці означеного історичного періоду.

Питання:

1. Становлення телебачення й радіомовлення в країнах Західної Європи.
2. Становлення телебачення й радіомовлення в США.
3. Жанри радіожурналістики.
4. Технічні передумови появи телебачення.
5. Початок регулярного телебачення в Європі й Америці.

Література: обирається самостійно.

Тема 5. Світова журналістика у ХХ– на початку ХХІ ст.

Семінарське заняття: Роль засобів масової комунікації у ХХ — початку ХХІ ст. — 2 год.

Мета: формування вміння аналітичного осмислення ролі засобів масової комунікації у світовому медіапросторі.

Завдання:

1. Накреслити та заповнити таблицю персоналій «Провідні журналісти Європи та США» (ПІБ, роки життя та коротка біографічна довідка, внесок і досягнення в журналістиці).

2. Питання для обговорення:

1. Протистояння ЗМІ в умовах холодної війни.
2. Роль корейської, в'єтнамської й афганської воєн у загостренні інформаційно-пропагандистської конфронтації на міжнародній арені.
3. «Уотергейтський скандал» і розслідувальна журналістика.

4. Антирадянські й антикомуністичні стереотипи в західній журналістиці.

5. Міжнародне радіомовлення як головний засіб інформаційно-пропагандистської конфронтації.

6. Утворення транснаціональних корпорацій у мас-медійній сфері.

7. Поява кольорового телебачення. Кабельне й супутникове телебачення. Роль супутників у глобалізації діяльності мас-медіа. Цифрове телебачення.

8. Формування системи міжнародних новин. Газета й журнал у системі мас-медіа ХХ ст. Провідні газетні та журнальні видання ХХ ст.

9. CNN — перший цілодобовий кабельно-супутниковий канал новин.

10. Становлення телебачення ВВС.

11. Особливості становлення Euronews — пан'європейського каналу новин.

12. Al-Jazeera — феномен телевізійної журналістики в арабському світі.

Література: обирається самостійно.

Семінарське заняття: Електронні ЗМІ у глобальних комунікаційних процесах — 2 год.

Мета: формування вмінь визначати чинники та закономірності перетворювальних процесів у глобальному комунікаційному медіапросторі.

Питання:

1. Нові інформаційні технології та ЗМІ.

2. Інтерактивність і дигіталізація як технічна основа нових медіа.

3. Конвергенція традиційних та інтерактивних ЗМІ в процесі розвитку сучасних технологій.

4. Демасифікація ЗМІ.

5. Глобалізація інформаційної діяльності й транснаціоналізація мас-медіа.

6. Інтернет як система глобальної інформації та комунікації.

7. Формування електронних ЗМІ та їх вплив на розвиток журналістики в світі.

8. Провідні онлайн-ЗМІ: загальна характеристика.

Література: обирається самостійно.

Самостійна робота: Світова журналістика кінця ХХ — початку ХХІ ст. Світові школи журналістики — 4 год.

Мета: формування навичок виявлення та аналізу основних тенденцій розвитку світової журналістики в означений період.

Завдання: дайте письмові відповіді на наступні питання:

1. Тележурналістика. Розвиток телевізійної мережі.

2. Громадське телебачення в Європі.

3. Радіожурналістика ХХ ст.

4. Особливості й тенденції формування світових шкіл журналістики, їх представники та здобутки.

5. Основні моделі ЗМІ: загальні риси й національні особливості. Американська, британська, європейська, азіатська моделі ЗМІ.

Література: обирається самостійно.

Самостійна робота: Становлення та розвиток електронних ЗМІ. Інтернет-журналістика в сучасному медіапросторі — 4 год.

Мета: навчитися аналізувати сучасний медіапростір.

Завдання: дайте письмові відповіді на наступні питання:

1. Тележурналістика. Розвиток телевізійної мережі

2. Громадське телебачення в Європі.

3. Радіожурналістика ХХ ст.

4. Нові інформаційні технології та ЗМІ.

5. Інтерактивність і дигіталізація як технічна основа нових медіа. Конвергенція традиційних та інтерактивних ЗМІ в процесі розвитку сучасних технологій.

6. Демасифікація ЗМІ.

7. Глобалізація інформаційної діяльності й транснаціоналізація мас-медіа.

8. Концентрація власності в медійній сфері. Комерціалізація журналістики.

9. Особливості й тенденції формування світових шкіл журналістики, їх представники та здобутки.

10. Системи ЗМІ в розвинутих країнах світу.

11. Основні моделі ЗМІ: загальні риси й національні особливості.

12. Американська, британська, європейська, азіатська моделі ЗМІ.

Література: обирається самостійно.

Тема 6. Українська журналістика: етапи становлення

Самостійна робота: Періодизація становлення та розвитку української журналістики — 4 год.

Мета: формування вміння аналітичного осмислення передумов становлення та розвитку української журналістики.

Завдання: скласти таблицю/схему основних періодів становлення та розвитку української журналістики.

Література: [2; 4; 15].

Самостійна робота: Еволюція цензури в Україні (від Уставу 1804 року до Емського указу 1876 року) — 4 год.

Мета: формування навичок виявлення та аналізу основних тенденцій розвитку цензури.

Завдання: дати письмові відповіді на наступні питання:

1. Вплив політичних обставин на становлення української журналістики.

2. Передумови виникнення журналістики як професії у світі і в Україні.

3. Проблема цензури і журналістика.

4. Цензура й українська періодика. «Чавунний» цензурний статут 1826 року: заборона критики влади і церкви, філософської перекладної літератури.

5. Посилення цензурного тиску на українське слово.

6. Умови розквіту західноукраїнської журналістики.

Література: [2; 4; 15].

Тема 7. Українська альманахова журналістика 1830–1840-х років

Самостійна робота: Українська альманахова журналістика XIX ст. — 6 год.

Мета: формування навичок аналізу професійної літератури.

1. Харківська школа романтиків: мета створення та основні учасники.

2. «Український альманах» (1831): особливості структури та змісту.

3. Альманах «Утренняя звезда» (1833-34 pp.).

4. Альманах «Русалка Дністрова» (1837).

5. Альманахи «Записки о Южной Руси» та «Хата» П. Куліша.

6. Альманах «Луна» (1881): історія появи, основні матеріали, відгуки на альманах у критиці.

7. Альманах М. Старицького «Рада» (1883, 1884).

8. Альманах «Нива» (1869–1918): засади впорядкування, значення.

9. Альманах «Степ» (1886): значення і зміст.

10. Альманах «Складка» (1887–1897).

11. Газета «Киевский телеграф» (1859) як приватне політичне й літературне видання.

12. Журнал «Киевская старина» (1882–1907): організація, програма, періодизація, постаті.

Література: [2; 4; 15].

Тема 8. Становлення української політичної журналістики (XIX ст.) — 6 год.

Самостійна робота: Публіцистика відомих громадських і культурних діячів в українській журналістиці (П. Куліш, М. Костомаров, М. Вовчок, М. Драгоманов, М. Грушевський та ін.)

Мета: формування навичок аналізу професійної літератури.

Завдання: ознайомитися та проаналізувати роботи П. Куліша, М. Костомарова, М. Вовчка, М. Драгоманова, М. Грушевського (одну роботу на вибір). Зробити огляд однієї з праць.

Література: [2; 4; 15].

Тема 9. Закордонна українська журналістика
Самостійна робота: Еміграційна журналістика — 8 год.

Мета: формування вміння аналітичного осмислення місця і ролі української преса за океаном.

Завдання: підготувати реферат на одну із запропонованих тем (обсяг — 10-15 сторінок).

1. Чотири хвили еміграції. Розвиток еміграційної журналістики на американському континенті.

2. Еміграційна діяльність М. Драгоманова. Характеристика журналів «Громада».

3. Українська альманахова журналістика. Загальна характеристика альманахів «Луна», «Рада».

Література: [2; 4; 15].

Тема 10. Українська журналістика ХХ — початку ХХІ ст

Семінарське заняття: Українська журналістика ХХ - початку ХХІ ст. — 2 год.

Мета: удосконалити навички пошуку, аналізу, синтезу, обробки інформації з теми.

Завдання: підготувати доповідь і презентацію та обговорити діяльність найвідоміших журналістів України (конференція). Накреслити та заповнити таблицю персоналій «Провідні українські журналісти» (ПІБ, роки життя та коротка біографічна довідка, внесок і досягнення в журналістиці).

Література: [2; 4; 15].

Семінарське заняття: Журналістика в Україні за часів перебудови — 2 год.

Мета: формування вмінь осмислення тенденцій розвитку журналістики в Україні в умовах трансформації

Завдання: обговорити питання з теми (дискусія).

Теми для дискусії:

1. Преса часів перебудови: нові газети й журнали.
2. Радіо: специфіка радіопрограм означеного періоду.
3. Телебачення: нові можливості.

Література: обирається самостійно.

Семінарське заняття: Сучасний стан журналістики в Україні — 2 год.

Мета: навчитися здійснювати пошук з теми, обробляти, аналізувати та систематизувати інформацію з теми.

Завдання: підготувати доповідь і презентацію на одну з наступних тем:

1. Сучасна структура медіа-сфери в Україні.

2. Корпоративні та партійні меда-холдинги.
 3. Партійні медіа-холдинги.
 4. Локальні медіа-холдинги.
 5. Позахолдингові ЗМІ.
 6. Роль громадської журналістики в сучасній медіасфері.
 7. Громадське радіо в Україні.
 8. Репортажна журналістика. Конкурс «Самовидець».
- Література:** обирається самостійно.

Самостійна робота: Журналістика в Україні у XX — початку XXI ст.: загальна характеристика — 4 год.

Мета: формування вміння аналітичного осмислення місця і ролі української журналістики у світовому медіапросторі.

Завдання:

1. Опрацювати джерельні матеріали стосовно загальної характеристики журналістики в Україні.
 2. Підготувати реферат з однієї із запропонованих тем:
 1. Преса Західної України між світовими війнами.
 2. Преса української діаспори у міжвоєнний період.
 3. Преса України в роки Другої світової війни (1939–1945 рр.).
 4. Українська таборова преса як національно-духовне явище.
 5. Українська преса «хрущовської відлиги».
 6. Преса періоду застою.
 7. Журналістика в роки перебудови.
 8. Зміни в журналістиці в роки незалежності.
- Література:** добирається самостійно.

Самостійна робота: Розвиток та умови існування інтернет-журналістики в Україні — 4 год.

Мета: формування навичок аналізу розвитку та перспективних напрямів інтернет-журналістики в Україні.

Завдання: підготувати доповідь і презентацію на одну із запропонованих тем:

1. Сайт «Українська правда».
2. Сайт новин BBC в Україні.
3. Блогосфера в Україні.
4. Сайт Цензор.нет.
5. Фактчекінг. Проект «Без брехні».

Література: обирається самостійно.

Самостійна робота: Стан журналістики в Україні на сучасному етапі: проблеми та перспективи — 4 год.

Мета: формування вмінь зіставляти факти та події з історії української журналістики між собою та з аналогічними світовими явищами та навичок аналізу, виявлення проблем та прогнозування перспектив розвитку журналістики в Україні.

Завдання: підготувати оглядовий реферат на одне з запропонованих питань:

1. Сучасна масово-інформаційна ситуація.
2. Світові процеси та стан журналістики в Україні.
3. Особливості розвитку сучасних ЗМІ.
4. Стилїстика сучасної журналістики.
5. Сторітеллінг в журналістиці.

Література: обирається самостійно.

V. Тематика курсових робіт «Історія зарубіжної журналістики»

1. Формування риторичного типу публіцистики в Давній Греції.

2. Пражурналістські жанри Давнього Риму й Давньої Греції: порівняльна характеристика.

3. Епістолярний жанр як засіб неофіційної комунікації в Давні часи.

4. Офіційні й масові комунікаційні шляхи в середньовічній Європі.
5. Масова інформація в часи пізнього середньовіччя: шляхи розповсюдження.
6. Письмові канали масової комунікації античності й Відродження: порівняльна характеристика.
7. Виникнення й розвиток цензури в Європі в XVI–XVII ст.
8. Періодичні видання XVII ст. і памфлети англійської буржуазної революції.
9. Еволюція гасла «свобода друку» в Англії в XVII ст.
10. Національні особливості памфлетної публіцистики в Англії в 1641–1660-х рр.
11. Західноєвропейські друковані й рукописні видання XV–XVII ст.: особливості співіснування.
12. Видатні жінки-журналістки XVII–XIX ст. (на прикладі певної країни)
13. «Подорож» як жанр просвітницької публіцистики XVIII століття.
14. Преса часів Французької буржуазної революції 1789–1794 рр.: газетна типологія.
15. «Карікатюр» і розвиток сатиричної преси у Франції в 30-х роках XIX століття.
16. Таблоїдна преса в Західній Європі (на прикладі однієї країни) та США: порівняльна характеристика.
17. Становлення телебачення у країнах Західної Європи й США: порівняльна характеристика.
18. Журнал «Rolling Stone» у контексті часу.
19. Редакторська й публіцистична діяльність Джона Мільтона.
20. Журналістська й видавнича діяльність Б. Франкліна.

21. Правове регулювання діяльності преси у XVIII столітті: порівняльна характеристика.
22. Д. Дефо — внесок в розвиток журналістики.
23. Анатомія газетного скандалу (на матеріалі французької преси останньої чверті XIX століття).
24. Масові газети 30-х років XIX ст. як тип видання: передумови виникнення, жанрова типологія.
25. Літературно-художні англійські журнали середини XIX ст. (на прикладі журналів Ч. Діккенса).
26. Літературно-критична та журналістська діяльність О. де Бальзака.
27. Ж. Санд — редактор «Незалежного огляду».
28. Есе Г. Честертон як жанр газетно-журнальної публіцистики.
29. Роль Дж. Пулітцера у виникненні «жовтої преси».
30. Концепція «нового журналізму»: становлення і розвиток.
31. Феміністський рух і преса (на прикладі американських видань кінця XIX—поч. XX століть).
32. Жанр «human interest story» в американській пресі кінця XIX—поч. XX століття: історія виникнення та розвиток.
33. Національна специфіка становлення політичного журналізму в американській пресі початку XX століття.
34. Зарубіжна преса періоду Першої світової війни.
35. Журналістська діяльність Е. Золя.
36. Інформаційні агентства першої половини XX століття: статус і практика.
37. Інформаційний політичний тижневик: процес формування типу видання.
38. Преса в політичній системі суспільства (на прикладі германської преси 1939–1944 рр.).
39. Правове регулювання діяльності преси в Європі в післявоєнні роки.

40. Цензура в тоталітарних державах ХХ століття (СРСР та Німеччина 1933–1944 рр.).
41. Видання Руху Спротиву у Франції.
42. М. Твен і традиції американської сатиричної журналістики ХІХ століття.
43. Жанр подорожнього нарису в американській журналістиці ХІХ ст.
44. Шляхи розвитку масової преси в повоєнні роки.
45. Якісна преса в другій половині ХХ століття: проблеми, розвиток, національна специфіка.
46. Журналістська діяльність Е. Хемінгуей.
47. Історія становлення якісної преси Великобританії.
48. Журналістська діяльність У. Теккеря.
49. Газета «The New York Times»: становлення та розвиток.
50. Газета «Financial Times»: становлення та розвиток.

«Історія української журналістики»

1. Дитяча періодика ХІХ ст.: видання, тематика, проблема текстового наповнення.
2. Спеціалізована преса України ХІХ століття: напрямки, провідні видання, проблематика.
3. Жіноча преса України ХІХ сторіччя.
4. Жанрове розмаїття української преси ХІХ століття.
5. І. Срезневський «Слов'янська міфологія, або Про богослуження руське за язичництва» як пам'ятка українського міфологічного світогляду.
6. Роль Харківського університету в історії української преси.
7. Історичні умови та розвиток преси в період УНР та громадянської війни.
8. Цензура та початки саморегуляції українського пресового життя.

9. Українська радикальна та соціалістична преса у період її зародження. Діяльність М. Драгоманова.

10. Сучасна педагогічна та дитяча періодика: реалії й перспективи.

11. Репортажна журналістика в Україні: історія та сучасність.

12. Українська фотожурналістика: історія та сучасність.

13. Науково-популярний документальний фільм на сучасному вітчизняному телебаченні.

14. Travel-журналістика в Україні: історія та перспективи розвитку

15. Військова журналістика України в нових політичних умовах.

16. Особливості українського телебачення періоду перебудови.

17. Блог в сучасній вітчизняній журналістиці.

18. Радіожурналістика та радіоаудиторія в Україні.

19. Українське радіомовлення: історія та сучасний стан.

20. Розвиток телебачення в Україні в період незалежності.

Додаткові теми

1. Інформаційний комплекс зарубіжної країни (на прикладі будь-якої країни).

2. Типологія зарубіжної газетної преси (на прикладі окремої країни).

3. Типологія зарубіжної журнальної преси (на прикладі окремої країни).

4. Інформаційні програми зарубіжного телебачення (на прикладі окремої країни).

5. Основні періодичні видання в окремій країні (назви, типологічна характеристика, тиражі, власники).

6. Діяльність міжнародних радіостанцій (на прикладі окремої радіостанції).

VI. Список рекомендованої літератури

Основна:

1. Антофійчук В. І., Гринівський Т. С. Історія зарубіжної журналістики : конспект лекцій. Ч. 1. — Чернівці, 2008. (Електронний варіант додається.)
2. Владимиров В. М. Історія української журналістики (1917-1991): навч. посібник / В. М. Владимиров. — К. : МАУП, 2007. — 174 с.
3. Жиленко І. Р. Історія зарубіжної журналістики (від античності до II пол. XVIII ст.) : навч. посіб. — Суми Видавництво СумДУ 2010. — 285 с.
4. Михайлин І. Л. Історія української журналістики XIX століття: підручник / І. Л. Михайлин. — К. : Центр навч. л-ри, 2003.— 720 с.
5. Словник журналіста : терміни, мас-медіа, постаті / М-во освіти і науки України, Ужгород. нац. ун-т; —Ужгород: Закарпаття, 2007. — 220 с.
6. Срібняк І. Історія журналістики (XVII–XX ст.) : підручник / І. Срібняк. — К. : Вид. дім «Києво-Могилян. акад.», 2013. — 306 с.
7. Хітрова Т. В. Історія зарубіжної журналістики : навчально-методичний посібник / Т. В. Хітрова. — Запоріжжя : ЗНТУ, 2019. — 145 с.

Додаткова:

8. Дмитрук В.М.. Нарис з історії журналістики XIX ст. посібник для студентів факультету журналістики. — Львів, 1969. — 145 с.
9. Жиленко І. Р. Стародавній світ: зародження медійних явищ: навч. посіб. / І. Р. Жиленко. — Суми : Вид-во СумДУ, 2016. — 158 с.
10. Кулеша Н. М. Українська преса у Німеччині 1919-1945 рр.: формування та функціонування : монографія. — Львів, 2009. — 344 с.

11. Мачулин Л. И. Негосударственные СМИ Харькова 1990–2000 годов: Страницы истории в лицах и воспоминаниях современников / Л. И. Мачулин. — Х. : РА, 2001. — 119 с.

12. Мащенко І. Г. Хроніка українського радіо і телебачення в контексті світового аудіовізуального процесу / І. Г. Мащенко. — К. : Україна, 2005. — 384 с.

13. Мелешенко О. К. Історія журналістики Великої Британії: конспект лекцій / О. К. Мелешенко. — Київ : Київ. ун-т, 2010. — 226 с.

14. Мельник Т. Вузлики на пам'ять: нотатки про ЗМІ початку століття / Т. Мельник. — К. : Початкова шк., 2009. — 190 с.

15. Михайлин І. Л. Нарис історії журналістики Харківської губернії, 1812–1917 / І. Л. Михайлин. — Х. : Колорит, 2007. — 312 с.

16. Тимошик М. Історія видавничої справи. — К., 2003. — 496 с.

17. Трачук Т.А. Українське журналістикознавство (історичний аспект) : навчальний посібник / Т.А. Трачук. — К., 2013. — 240 с.

18. Федченко П.М. Преса та її попередники : історія зародження та основні закономірності розвитку / П. М. Федченко. — К.: Наукова думка, 1969. — 339 с. : іл.

Інформаційні ресурси:

19. <http://lib-hdak.in.ua> — сайт бібліотеки Харківської державної академії культури.

20. <http://korolenko.kharkov.com> — сайт Харківської державної наукової бібліотеки імені В. Г. Короленка.

21. <http://www.nbuv.gov.ua> — сайт Національної бібліотеки України ім. В. І. Вернадського.

22. <http://mediatopos.org> — Центр медіа комунікацій і візуальних досліджень ХНЦ ім. В. Н. Каразіна.

23. <http://www.mediakrytyka.info> — сайт часопису

«МедіаКритика» Львів. нац. ун-ту ім. Івана Франка та Західноукраїнського центру «Нова журналістика».

24. <http://www.telekritika.ua> — провідний науково-популярний сайт про актуальний стан українських і світових медіа.

ОСНОВНІ ТЕРМІНИ ТА ПОНЯТТЯ

БРИФІНГ (англ. briefing – інструктаж) – коротка нарада для представників друкованих, ефірних та електронних органів масової інформації, на якій спеціально уповноваженими на те особами викладається позиція уряду з певного питання або позиція, узгоджена сторонами, що беруть участь у міжнародних переговорах, засіданнях, конференціях, повідомлення про їх хід, про погляди сторін тощо.

ГАЗЕТА (італ. Gazzetta) – періодичне, що виходить від кількох разів на день до кількох разів на тиждень, друковане видання з систематичними матеріалами про події і явища суспільно-політичного, економічного й культурного життя. Спочатку газети виконували лише інформаційну функцію, але в процесі розвитку стали вмещувати аналітичні матеріали, перетворилися на спосіб формування громадської думки, урізноманітнилися за тематикою й напрямками.

ДЕРЖАВНІ МЕДІА – медіа, які створені, фінансуються та видаються державою.

ЖОВТА ПРЕСА – бульварно-сенсаційні друковані органи масової інформації, які під предметом журналістики розуміють події скандально-порнографічного характеру й розраховані на невибагливі смаки малоосвіченого, досить примітивного за своїм культурним рівнем, але чисельного кола читачів.

ЖУРНАЛ (франц. Journal від jour – день) – періодичне друковане видання, яке містить статті й матеріали з різних

суспільно-політичних, наукових, виробничих та інших питань, публікує літературні та публіцистичні твори, літературно-критичні праці, ілюстрації та фотоматеріали. Журнал – носій аналітичної, фундаментальної інформації; у цьому його головна відмінність від газети.

ІНТЕРВ'Ю – бесіда журналіста з компетентними співрозмовниками на суспільно значущу тему, призначена для оприлюднення. Треба розділяти інтерв'ю як жанр і як метод. До інтерв'ю треба ретельно готуватися, продумати кожне запитання, переглянути автобіографічні данні співрозмовника тощо.

ІНФОТЕЙНМЕНТ (від англ. infotainment, від information -інформація і entertainment – розваги) – термін, який виник в англо-американській журналістиці на позначення такого методу подачі новин, у якому поєднані інформаційні та розважальні компоненти.

ІНФОРМАЦІЙНА ВІЙНА – особливий різновид політичного насильства; сукупність спланованих інформаційно-технічних і інформаційно-психологічних операцій протиборчих сторін (держав) із впливу на установки та поведінку ворожої, дружньої чи нейтральної аудиторії задля досягнення суттєвих політичних або військових переваг як у воєнний, так і мирний час.

ІНФОРМАЦІЙНА ГРАМОТНІСТЬ є основою навчання впродовж усього життя. Слухач добирає інформацію раціонально та ефективно, оцінює інформацію критично і компетентно, використовує інформацію точно і творчо.

ІНФОРМАЦІЙНЕ СУСПІЛЬСТВО – теоретична концепція постіндустріального суспільства; історична фаза можливого розвитку цивілізації, в якій головними продуктами виробництва стають інформація і знання.

КОНВЕРГЕНТНА ЖУРНАЛІСТИКА – це журналістика, заснована на мультимедійній подачі контенту і поширення його по різних медіаплатформи.

КРОСМЕДІЙНА ЖУРНАЛІСТИКА – це журналістика, заснована на розповсюдженні контенту з різних медіаплатформи, а також на співпрацю між різними відділами медіорганізації і спільну роботу людей з різних її підрозділів.

КРИТИЧНЕ МИСЛЕННЯ – об'єктивний аналіз фактів для формування судження.

ЛІД (англ. lead - керувати, очолювати, займати перше місце, бути попереду; звідси й лідер - той, що йде попереду) - короткий виклад журналістського матеріалу, що розміщується після заголовку й перед основним текстом. Існує правило, згідно з яким матеріал довший за 100 рядків мусить бути супроводжений лідом.

МАНІПУЛЯЦІЯ – вид психологічного впливу, що здійснюється через медіа.

МАС-МЕДІА – засоби масової інформації: радіо, телебачення, преса, соцмережі, реклама, кінематограф. Усе, що налагоджує зв'язок між медіа та суспільством.

МЕДІА – канали та інструменти для збору, аналізу та поширення інформації.

МЕДІАГРАМОТНІСТЬ – сукупність знань, навичок та умінь, що дозволяють людям аналізувати медіаповідомлення, щоб бачити там пропаганду, цензуру, однобокність, свідомо сприймати і критично тлумачити інформацію, відділяти реальність від її віртуальної симуляції, осмислювати владні стосунки, міфи і типи контролю, які вони культивують, причини таких дій, а також розуміти структурні елементи, які впливають на інформацію. Медіаграмотність передбачає вміння розуміти й аналізувати, як медіа функціонують у суспільстві та який вплив вони мають.

МУЛЬТИМЕДІЙНА ЖУРНАЛІСТИКА – це журналістика, заснована на розповіді про події з використанням текстових, фото-, аудіо-, відеоматеріалів, графіки, гіпертекстового представлення інформації, а також

на застосуванні крім основних (друк, радіо, ТБ) інших медіаплатформи, каналів розповсюдження контенту.

НОВІ МЕДІА – один із видів медіа; сучасні електронні видання, що створюються шляхом комбінування форматів подання інформації.

НЬЮЗРУМ (від англ. newsroom – кімната новин) – приміщення на радіо- чи телевізійному каналі, куди збираються та де опрацьовуються оперативні інформаційні повідомлення і звідки вони передаються за допомогою технічних засобів у студії, звідки транслюються до споживачів новин. На Заході під ньоюрумом розуміється велика кімната, де працюють усі: журналісти, редактори, стажери. Вони вільно спілкуються, телефонують ньозмейкерам, на очах один в одного збирають інформацію, пишуть свої твори. Це створює атмосферу спільних дій, яка сприяє почуттю солідарності, стимулює змагальність.

ПОДКАСТ – аудіо та (або) відеопередачі в Інтернеті (зазвичай у форматі MP3, AAC або Ogg / Vorbis). Як правило, подкасти мають певну тематику і періодичність видання. Головна відмінність подкастів від іншого інтернет-аудіо та відео – це те, що завантаживши їх і перенісши на MP3-плеєр, слухачі / глядачі можуть слухати / дивитися їх в будь-якому зручному для них місці і в зручний час.

ПРЕСА – друковані засоби масової інформації; газети, журнали, листи, зовнішні повідомлення.

ПРИВАТНІ МЕДІА – комерційні медіа; теле- і радіопрограми, газети та журнали, які створені, фінансуються та видаються коштом приватних осіб.

ПРОПАГАНДА – інформація чи ідеї, що поширюються організованою групою чи урядом, щоб впливати на думку суспільства, не наводячи всіх фактів або таємно нав'язуючи лише одну точку зору.

РАДІО – технологія сигналізації, зв'язку та передачі інформації за допомогою радіохвиль.

РЕПОРТАЖ – оперативний жанр, у якому динамічно, з документальною точністю й емоційністю відтворюється дійсність у її розвитку через безпосереднє прийняття автора, що створює ефект присутності самого читача, глядача чи слухача на місці події.

СОЦІАЛЬНІ МЕДІА – веб-сайти та програми, які дозволяють створювати та ділитися медіа-повідомленнями з іншими людьми.

СОЦМЕРЕЖА – платформа, у якій зібралися всі люди, яких ви знаєте та спілкуєтесь, зокрема друзі, сім'я, колеги та друзі ваших друзів.

СТАТТЯ – один із найпоширеніших аналітичних жанрів, у якому автор, ґрунтовно аналізуючи факти та явища життя та явища життя, доносить до читача певну думку, ідею за допомогою низки документів.

СУСПІЛЬНЕ МОВЛЕННЯ – містить в собі радіо, телебачення та інші електронні засоби масової інформації, основна місія яких – державна служба.

ТЕЛЕБАЧЕННЯ – система передачі відео та аудіо, що відтворюються на екранах телевізорів, в основному використовується для трансляції розважальних та інформаційних програм.

ТРАДИЦІЙНІ МЕДІА – типи засобів масової інформації, які використовувались ще до того, як були розроблені інтернет та мобільні телефони; телебачення, радіо, преса.

ФАКТ – це подія, що відбулась в суспільному житті та викликала інтерес у громадськості.

ФАКТЧЕК, ФАКТЧЕКІНГ – один з напрямків журналістики розслідувань, спрямований на перевірку фактів у публічних заявах та виявлення і викриття фейків, неправди, маніпуляцій, пропаганди, дезінформації. На відміну від класичної розслідувальної журналістики, для перевірки інформації у фактчекінгу використовуються дані тільки з

відкритих офіційних визнаних джерел.

ЦИФРОВА ЖУРНАЛІСТИКА – це журналістика, яка безпосередньо пов'язана з розвитком інтернету і освоєнням ЗМІ інтернет-платформи. Вона передбачає використання таких можливостей інтернету для збору інформації, як: блоги, новинні сайти тощо, а також таких можливостей інтернету для створення контенту, як: аудіо-слайд-шоу, подкасти та ін.

НАВЧАЛЬНЕ ВИДАННЯ

ІСТОРІЯ ЖУРНАЛІСТИКИ

Програма та навчально-методичні матеріали до курсу
для здобувачів першого (бакалаврського) рівня вищої освіти зі
спеціальності 029 «Інформаційна, бібліотечна та архівна справа»
ОП «Управління цифровою інформацією»

Укладач:

Куликова Олена Миколаївна

кандидат наук із соціальних комунікацій,
старший викладач кафедри журналістики

Друкується в авторській редакції

План 2023

Підписано до друку 29.03.2023 р. Формат 60x84/16

Гарнітура «Times». Папір для мн. ап. Друк ризограф.

Ум. друк. арк. 1,99. Обл.-вид. арк. 2,08. Тираж 100. Зам. №

ХДАК, 61057, м. Харків, Бурсацький узвіз, 4

Надруковано в лаб. множ. техніки ХДАК